

Alt skal være billig, men er det lurt?

Teoretisk sett kunne vi legge ned alt landbruk i Norge og importere all mat. Fordi vi har et svært høyt lønnsnivå, sammenlignet med de fleste andre land, ville dette gjøre maten mye billigere. Noe annet, som fordyrer norsk matproduksjon, er at vi dyrker mat ”i sørhellinga på Nordpolen”, dessuten i fjelldaler der bøndene, av forståelig grunner, ikke kan drive stort og billig.

Men i en verden der folketallet vokser og matproduksjonen minker, er det kanskje lurt å tenke beredskap? Det kommer garantert store forandringer i verden, og de forandringene vil innebære matknapphet. Mat er jo, som de fleste vet, det eneste vi mennesker ikke kan klare oss uten.

I tillegg må vi ta inn over oss at nedbygging av den beste matjorda ikke bare skjer her hos oss, men er noe som dessverre skjer i det fleste land. Dette er fordi de store byene vokser fram der matjorda i utgangspunktet var best.

Vi kan sjølsagt vente til sulten banker på døra med å snu den politikken vi fører i dag, men da er det gjerne for sent. Beredskap betyr å ha sikkerhet i bakhånd, i tilfelle...

Underlig nok er det akkurat denne tankegangen vi bruker når vi tenker militært forsvar. Men mat er jo, djupest sett, viktigere! Hvorfor tenker vi ikke beredskap også når det gjelder mat? Deler av norsk landbruk er ikke bærekraftig, om vi skal tenke beredskap. Grovt sagt: vi bør ikke produsere kylling basert på soyaproduksjon i Brasil i ei norsk fjellbygd. Det finnes mange andre eksempler også.

Vi bør heller ikke flytte mjølkeproduksjonen til flatbygdene, for der burde vi produsere mest mulig eget korn. Så kommer problemet: Hvis vi skal produsere mjølk, kjøtt, smør og ost i utkantstrøkene, basert på eget grovfor, som silo og rundballer, da blir det dyrt. Vi kan rett og slett ikke konkurrere med utenlandske produsenter.

I en slik situasjon har vi tre valg: Enten å lage så høye tollmurer at norske utkantbønder får noenlunde like konkurransevilkår som de utenlandske, eller gå inn med statsstøtte, slik at høykostmat blir billig for forbrukeren. Eller: Gi opp, kaste inn håndkleet og gi norsk areal, landskapsvern og beredskap på båten.

I praksis er det den siste vegen vi, sakte men sikkert har begitt oss inn på.

Men er dette lurt? Rundt 1935 trodde mange i Norge at verden skulle se likedan ut om fem år eller mer. Det gikk ikke så bra. Går vi tilbake i historien, er det to ting som ingen kan unngå å se: Tidene har alltid forandret seg. Matmangel har vært ”normaltilstanden” i vårt nordlige land, overfloden unntaket.

Alle kurver for befolkningsvekst peker oppover, mens alle prognoser for matproduksjon peker nedover. Innerst inne vet de fleste hva dette innebærer.

Et land er ei tung skute å snu, den siger liksom framover av sin egen tyngde. Det er lurt å dreie roret i riktig retning før skuta går på grunn, for da er det for sent å snu.

Henry Johnsen